

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Štev. 162.

V Ljubljani, v petek, 17. julija 1903.

Letnik XXXI.

Kupiti prejeman:

za
pol-letno naprej 26 K — h
pol-leta » 13 » — »
četrt » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V pravilstvu prejeman:

za
pol-letno naprej 20 K — h
pol-leta » 10 » — »
četrt » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Kupiti prejemanje na dom

20 h na mesec.

Narednine in inserte
sprejema upravnštvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Krščanska demo- kraška organizacija v gornji Italiji.

Iz Milana.

Središče katoliškega gibanja v Italiji je v Milanu, v tem lepem mestu, slavnem ne le po svoji zgodovini, ampak tudi po svojem bogastvu, po procvitajočem obrtu in razširjeni trgovini. Saj je Lombardija dala ime celo važni stroki bančnega gospodarstva. Tu izhaja deset dnevnikov poleg nebroja manjših listov in tiskovin. In nekateri dnevnikov imajo po tri izdaje na dan: eno jutranjo za provinco, eno popoldansko za mesto, v katero sprejmejo najnovejša poročila, in še eno večerno za inozemstvo. Rodovitna Lombardija daje najkrajše polje za kmečko organizacijo, mnogobrojna industrijska podjetja važno k organizaciji delavstva, in globoki, vroči verski čuti, katerega je tu sejal sveti Ambrož, katerega je vzgajal sv. Karol Borromejski in ki se kaže še danes v živem verakem življenju ravno tako, kakor v prekrasnih cerkvenih stavbah, daje moralni temelj krščanski ljudski organizaciji, katera se sicer bori z nemilimi časovnimi razmerami, a ki vendar narašča, se krepi in ima vse predpogoje za nadaljnji razvoj.

Kot svojega teoretičnega učitelja časte italijanski katoličani profesorja pizanskega vseučilišča Jožefa Toniolo, kateri je razvijal ideje, podane v papešvih okrožnicah, in postal za čestit krščanski demokraciji v teoriji, kakor je bil Albertario njen ognjevit zagovornik v časopisju. In danes se sadovi te ideje kažejo že v vseh strukah socialnega življenja, koder se najdejo praktični ljudje, da jo znajo izvrševati.

Zunanjo obliko je dobilo katoliško gibanje po zvezi »Opera dei congressi«, katera naj bi združila vse italijanske katoličane v eno armado. Razdeljena je v štiri odseke: 1. Za versko življenje, 2. za socialno in narodnogospodarsko organizacijo, 3. za politiko, 4. za časopisje.

Prvi odsek je takoj začel dobro delovati, a trije ostali se dolgo niso mogli povzdigniti, ker niso znali dobro začeti. Danes pa se je težišče vsega delovanja položilo v drugi, v socialni odsek.

To je stalo boja, in »Opera« je morala prestati precejšnjo krizo, preden se je pomladila in prišla v pravi tok. To je naravno, ako se premisli organizacija tega obsežnega aparata. Sedež je tam, kjer je predsednik. Vsa zveza ima provincialne odbore, ti imajo škofijske odbore, in ti imajo posamezne organizacije pod seboj. Oblika je bila dana, a življenja ni bilo v telesu.

Katoliška demokratska organizacija je šla svojo lastno pot. Na čelu jej je stal don Romolo Murri, kateri je zbiral okoli sebe kot pravi demagog mlade moči. Ni bilo vedno vse prav, kar so delali ti vročerni, a dobromisleči mladi ljudje, in nastala je precejšnja napetost med konservativno »Opera« in med novimi krščanskimi demokrati. Tri leta se je borila demokratska struja proti starim konservativcem za pravico obznanja, da se je ves socialni krščanski razvoj vršil le pod njenim vplivom. Temu je naredil konec sv. oče sam, kateri je z okrožnico priznal pravičnost krščanske demokracije, jej hkrati očrtal prava načela in ukrenil, da se »Opera« reformira in poži-
 17

stavi čilim demokracijam elementom. Ko so vstopili demokracije v »Opera«, so si jo pa tudi osvojili. Za predsednika je bil izvoljen grof Grossoli, kateri je mlad, inteligenčen mož čilega duha, ki je vsled bogastva svoje rodbine vsestranske neodvisen in je dal svojo graščino v Ferrari na razpolago organizacijskemu delu. Delovanje se je začelo hitro razvijati, mladi ljudje so dobili veselje do dela in do socialnih studij. Škofje so izprevideli, da je tu treba tudi izobrazbo mladega naraščaja, lepolniti, so poslali več mladih duhovnikov v na Nemško in ustanavljajo tudi sociološke šole po semeniških.

Čisto posebne politične razmere, katere silijo katoličane, da se v načelnem nasprotstvu do sedanjega italijanskega kraljevstva, so krive tudi, da se v javnosti tu katolicizem ne kaže tako, kakor bi se dalo dosledno sklepati po zasebnem življenju, v katerem katolicizem pač tudi še sedaj sega v vse ljudske razmere. Z istim trenutkom, ko je padel Rim, se je polsatilo frimasonstvo vse javnosti, in katolicizem se je skril v svetiščih cerkva in rodbin, češ: ta javnost je krivična, jaz je ne priznavam, politika »non expedit«. To je z ozirom na papežev pravico do rimskega mesta gotovo dosledno in opravičeno, a na drugi strani postane lahko izgovor za socialno politično delavnost. In to je četka, kjer so se »mladi« uprli in rekli: Ta »non expedit« nas tlačí, nas veže, nas kaže proti ljudstvu kot nesposobne, ko vendar vidimo, kako je demovina potrebna našega sodelovanja v javnosti. To je gnalo vročerknega Romola Murri v opozicijo proti oficijelni katoliški abstinenčni politiki, in med mladim naraščajem klerikalnim in neklerikalnim, ima mnogo tihih somišljenikov. Katoličani imajo pa v kljub temu v rokah že mnogo občin, tudi po velikih mestih, in socialna organizacija delavskih stanov je edino le njihovo in socialdemokratsko delo. Zato bi jim bilo zlasti v gornji Italiji lahko, podreti kandidate liberalnih puhloglavcev, katere jim dekretira loža iz Rima. A geslo »non expedit« jih veže. »Mi delamo z eno same roko, to je naša težava«, mi je rekel urednik vodilnega gornjeitalijanskega lista »Osservatore Cattolico«. »Mi smo močni, a ne moremo tega pokazati. Ne elettori, ne eletti...«

Zato je pa proučevanje italijanskih razmer težavno, a za sociologa dvakrat zanimivo.

Krščanska demokracija je prvič nastopila javno s celotnim programom na svojem prvem shodu dne 26., 27. in 28. aprila 1901. (Atti del primo congresso lombardo della democrazia cristiana.) Tu so zahtevali združevanje delavskih stanov na krščanskem temelju, boj socialni demokraciji in liberalizmu, sodelovanje duhovščine pri socialni organizaciji, razširjenje katoliškega časopisja, socialno-politične učilnice za izobraževanje in ljudske univerze itd.

Bili so zraven Murri, Albertario, Meda, Grugui i. dr.

To je bil sicer majhen, a dober začetek. Začelo se je gibanje, ki je iz spanja budilo dobre gospode pri »Operi«. Ta aparat je bil sploh preobširen, pretežaven, prekonservativen in preveč centralističen.

Kaj je pomagalo, ako se je nad celo Italijo razprostrla organizacija, ki ni bila nič drugega, kakor doktrinaren teorem, prazna oblika brez vsebine? Ta aparat naj bi bil skrbel sploh za vse: Za vsa verska društva, za narodno gospodarstvo, za politiko in za časopisje. In če so vsemu temu na čelo po-

stavili kakega mnogozaslužnega starega monsignora, ki je milostno sprejel to kot častno službo, kakor se sprejme kak naslov, se ni čuditi, da je vse spalo spanje pravičnega.

Mladi krščanski demokrati, vajeni dela, živeli med ljudstvom, polni ognja in navdušenosti, so naskočili to spečo trdnjavo. V Avstriji se je to gibanje napačno sodilo. Po mojih mislih je bilo opravičeno in potrebno. In slednjič je dobilo tudi priznanje od svetega očeta.

Doslej dela pravzaprav le prvi odsek: krščansko življenje. Drugi odsek: socialno ekonomična organizacija, se je začela razvijati ponekod. Tretji: politika, spi še popolnoma. Tudi četrti: časopisje, je potreben močne roke, ki naredi red v tej stroki.

Časopisje je v Italiji silno razširjeno. Tudi katoliško lokalno časopisje je tako številno, da se mu je čuditi. V zgornji Italiji so trije veliki vodilni katoliški listi: »Osservatore Cattolico« v Milanu, »L'Avvenire d'Italia« v Bologni in »Il Cittadino« v Genovi. Vsako mesto ima pa še svoj poseben listič, ki je bolj in slabje urejevan. Manjka pa še eno. V marsikaterem političnem in taktičnem vprašanju, kjer bi bila nujno potrebna edinost, manjka složnega postopanja. Vsak orje s svojim konjičkom.

Sicer moram reči, da imajo Italijani precej izbornih sil. Občeval sem z gospodi, ki so odlični po izobrazbi in po praktičnem umu. Skrbi se za boljšo semeniško vzgojo, škofje so začeli pošiljati izobražene mlade duhovnike tudi po svetu, da v naprednejših deželah, v Nemčiji, Belgiji i. dr. preučujejo socialno gibanje, vendar je še vedno povprečni značaj italijanskega duhovnika — don Abbondio. Don Abbondio je blaga duša, pobožen, dober, za vse dobro vnet, a boji se liberalcev, kakor se je pred tristo leti Manzoni jeval don Abbondio tresel pred banditi. Don Abbondio pozna samo pot od župnišča v cerkev, kjer vidi četo ženskih in otrok okoli sebe, med katerimi pastiruje. Liberalcev ne vidi in je vesel tega, ker iz časopisov bere, kakšni ljudje so to. On preganja liberalizem le z vzdihom, in to ne škoduje liberalcem. Če ga kdo nagovarja, naj vendar tudi on malo poseže noter v ta grešni svet, da ga spravi nazaj v pravi tir, reče don Abbondio udano: Non expedit. Kratko: Don Abbondio je ideal duhovnika, kakor si ga žele vaši kranjski liberalci...

A vendar dobra stvar napreduje, vsaj v gornji Italiji, o kateri edini morem govoriti. Slednjič bo meralo priti itak med papežem in med italijansko vlado do kake pogodbe in sprave, in takrat bo nastopila nova doba kulturnega razvoja.

Bolezen sv. očeta.

Krepka narava sv. očeta še vedno kljuje smrti. To liberalcem ni prav. Papež bi moral umreti takoj, ko se je prehladil, potem bi bili tisti zadovoljni, ki so tega plemenitega moža psovali za »izvrg človeštva«. »Nared« piše: »Navadno (!) umirajo ljudje možato in udani v božjo voljo, tu pa vidimo 94-letnega starčka, ki kar neče in neče iti pred tistega, ki ga je na zemlji zastopal.« Tako nizko stoje slovenski liberalci tudi ob papeževi smrti! Pridružujejo se najpogostejšim žurnalističkim hijenam. Da bi le vsak liberalcem na bolniški postelji bil tako udan v voljo božjo, kakor je sv. oče, ki bo pač lahko podal račun pravičnemu sodniku. A dodim je ves katoliški svet vesel, da volja božja ohranja katoliškemu svetu še nekaj trenutkov »luč na nebu«, je liberalnim častniškarskim hijenam to na poti.

Včeraj zjutraj je bil položaj sv. očeta tak, da so zdravniki konstatirali, da moči sv. očeta po noči niso bolj opešale. Zdravniki so zjutraj rekli, da katastrofa še ne nastopi takoj, a je neizogibna.

Ko so zdravniki šli v predsobo, da postavijo buletin, je sv. oče zašepetal svojemu slugi: »Kaj so zapisali?« Centra je šel za zdravniki, kakor bi se hotel informirati, in ko je prišel nazaj, je dejal sv. očetu: »Zdravniki so zapisali, da so Vašo Svetost danes našli krepkejšega.« Papež pa je odgovoril s komaj slišnim glasom: »Ne, ne! To ni res!« ter je zmajeval z glavo. V Vatikanu niso včeraj vso noč spali. Sv. oče čisto jako težko diha. Kardinal Mathieu je po obisku pri sv. očetu dejal: »Zelee bi, da bi bil Nietzsche v tem trenutku navzoč, njegovo mnenje o nadljudah bi bilo izvestno drugačno.« Poroča se, da je slavní zdravnik Caltarelli izdal odprto pismo, v katerem na podlagi zdravniških buletinov dokazuje, da upravičeno lahko domneva, da je diagnoza zdravnikov napačna in da niso konstatirali prave bolezni.

Sv. očeta so ob 1 uri včeraj zjutraj z dovoljenjem dr. Laponija prenesli v naslonjaču v prestolno dvorano poleg spalnice ter odprli vsa okna, da je privel v sobo svež zrak. Občinstvo na sv. Petra trgu je menilo vsled tega, da je papež umrl.

V Vatikan je došlo 20.000 brzojav. Kardinal Oreglia bo kot kamerlengo stanoval v nekdanjem stanovanju kardinala Ledochowskega.

Včeraj ob 7. uri zvečer so zdravniki izdali naslednjo izjavo: Položaj sv. očeta se danes zjutraj ni spremenil. Tekom dneva je papež nekaj ur spal. Žila 88, dihanje 30, temperatura 36,6. Laponi, Mazzoni.

Ob 7. uri 15 minut zvečer: Ker je sv. oče zaspal, ga zdravniki niso motili. Tekom večera bodo še enkrat prišli k sv. očetu in izdali še en buletin. Laponi je naznanil Mazzoniju, da je splošni položaj bolnikov nespremenjen.

Tekom včerajšnjega dopoldneva je msgr. Mazzolini bral v papeževi sobi sv. mašo.

Dopoludne je bil papež nekaj trenutkov z dovoljenjem zdravnikov izven postelje v naslonjaču. Zapustil je posteljo s pomočjo sluge Centra.

Listi s posebno živahnostjo trdijo, da bo novi papež kardinal karmeličan Gotti, ker je proti njemu baje najmanj ugovorov.

Kardinal Gotti.

Pole, v katero bi vpisovalo občinstvo svoje sožalne izjave v Vatikanu, ni več na razpolago. Nekdo je bil tako netakten, da je v polo zapisal ateistične fraze, nakar niso pole več razpoložili.

»Italia« poroča, da je sv. oče dejal svojemu osebnemu zdravniku: »Jaz sem že več dni skoro v vednosti, preživel sem se. Ostane mi tolažba, kaka bo o meni sodba zgodovine: Vestnosti in zvestobe mi ne bo mogel nihče odrekati. Vse moje misli in čustvovanja so bila od začetka do konca posvečena sreči in moči cerkve.«

V slučaju smrti bo truplo sv. očeta na mrtvaškem odru v Capella del Sacramento. Listi pravijo, da je kardinal Gennari dejal: »Bojim se, da bo Leon XIII. se ravno

tako dolgo boril s smrtjo, kot Benedikt XIV., kateremu je v njegovi bolezni bilo en dan bolje, drugi dan slabše, in je še po pripravah za konklave živel dva meseca.

Nekateri liberalni listi poročajo, da namerava kardinal Oreglia, ko prevzame po sle kamerlenga, švicarsko gardo razpustiti.

V Rim sta došla Dyonis O'Connell, predsednik katoliške univerze v Washingtonu, in kardinal Gibbons.

Poslanec Lemisch o nemški „gemeinbürgerschaft.“

Z osnovanjem znane nemške „gemeinbürgerschaft“ niso povsem zadovoljni tudi razni radikalni elementi. Sicer jim je všeč, da se je izvršilo zedinjenje vseh večjih nemških strank, vendar pa ne pričakujejo od te zveze nobenega posebnega uspeha. To je uvidel tudi velegerman dr. Lemisch, ki z ozirom na vsepeh ogrske opozicije naravnost pravi, da nemške stranke v Avstriji kaj takega ne morejo pričakovati: so „namreč premeške in preveč obzirne.“ Tudi ni naš namen, pravi Lemisch, da bi kedaj postali vladna stranka (saj ste že sedaj!) kajti na tem polpolnem potu je padel že marsikateri nemški voditelj, poleg tega nam pa mero-dajni ljudski glas izreka vedno nezaupanje. Zadnje zedinjenje nemških je bilo dobro mišljeno, toda s to zvezo se more kaj doseči le tedaj, ako se nemške stranke izvzemši Schönererjance, zedinijo v trdno falango in take ostanejo. — S tem je poslanec povedal, da najnovejša zveza nima nikakih trdnih vezi in da kaj takega od nje tudi ni pričakovati. Pokazale so se namreč v teh strankah razne notranje difference, ki kažejo, da bi bili radi na vrhuncu vsi voditelji ali pa morda celo ministri. To pa seveda ne gre in tako tudi Lemisch ne pričakuje od „gemeinbürgerschaft“ nikakega večjega uspeha.

Poljaki proti Koerberju.

Zanimivo veat poročajo včerajšnji listi: na shodu poljskih veleposelnikov v Tarnopolu je bila sprejeta ostra resolucija proti vladi, v kateri se izraža prepričanje, da sedanja prijenljivost poljskega kluba napram vladi deželi ni prinesla nikakih koristi. Takih vesti doslej nismo bili vajeni čuti s Poljskega, ker je doslej poljsko kolo brezpogojno sledilo vsaki vladi in šlo zanjo v boj. Če se pa ureniči, je za Slovane sploh tem bolj vesel dogodek, ki daje vsaj nekoliko upanja, da poljski poslanci v usodnem trenutku ne puste na cedilu ostalih slovanskih tovarišev. — Na omenjenem shodu so torej govorili posl. Garapich, Vivien in Podlewsky in izražali mej drugim mnenje, da bi zveza vseh strank, ki niso zadovoljne z burkatiško-centralistiško vlado, isto lahko strmoglavila, ko bi hotela nadaljevati dosedanje, Slovanom sovražno politiko. Resolucija v tem smislu je bila sprejeta soglasno ter je nista ugovarjala niti poslanca Szeptycki in Zagorski, le to je še sumljivo, ker se je zahtevalo od Koerberjeve vlade le to, da premeni razmerje do poljskega kluba in dežele. Nevoljo poslancev in ljudstva vzbuja namreč doslej le to, da v kljub opetovanim obljubam še niso uravnane gališke vode ter vsled tega povesdnji povzročujejo prebivalstvu veliko bedo. To je pa seve primeroma zelo neznatna zahteva in jo vlada gotovo izpolni, kakor naglo bo potrebovala pomoči poljskega kluba.

Z ozirom nato žal še ne moremo verjeti poročilom, ki trdijo, da se v bližnjem času napram nemški „gemeinbürgerschaft“ zasnuje vseoslovanska zveza.

Kriza na Ogrskem.

Novi ogrski ministerski predsednik Khuen Hedervary je že uvidel, da ne more zlomiti moči opozicije. Pridobil je bil sicer ob nastopu vlade Ferencza Košuta s tem, da je umaknil vojno predlogo in dovolil, da se za leto zadovolji vojna uprava z navadnim številom vojaštva. Košut je tedaj dal Khuenu častno besedo, da opusti s svojo stranko obstrukcijo. To besedo je sam res držal do sedaj, ne pa vsi člani njegove stranke, ki pa tudi ničesar obljubili niso. Izstopilo je torej iz Košutove stranke že do 40 poslancev, ki so se pridružili nezadovoljnim elementom ostalih frakcij in divjakom, tako da broji stranka pod vodstvom Barabasovim že blizu 60 poslancev. A tudi v ostali Košutovi stranki še vre in posledica je, da je Košut iznova odložil predsedstvo. S tem se je pa tudi odvezal dani besedi in bržkone ni več daleč čas, ko bo tudi Košut pristopil v Barabasov tabor in ondi nadaljeval boj proti vladi in proti Avstriji. Skoro se zdi, da je bil vesta Košut-Barabasov manever dogovorjena stvar, uprizorjena le zato, da se v prvem hipu vsaj nekaj doseže za že nezadovoljne volivce. Sedaj je pozicija obstrukcionistov mej volivci zopet utrjena in lahko se nadaljuje prejšnji boj. Boj, ki ga sedaj bojujejo madjarski nezadovoljni elementi proti Khuenu, je mnogo ostrejši, nego je bil oni proti Szellu, ki je bil pri opozicionalnih poslancih vsaj osebno priljubljen, česar pa Hedervary ne more trditi o sebi.

Kaj sedaj stori Khuen? Nevarnost položaja mu je popolno jasna. Najprej se poda, kot javljajo budimpeštanski listi, prihodnjo soboto v Iši, kjer bo vladarju poročal o političnem položaju. Od tega razgovora, pravijo, je odvisno, kako se reši sedanja kriza. Mogoče je le dvoje: ali gre Khuen ali pa parlament. Prvo bi bilo Hedervaryju še najljubše, ker bi potem imel res največ nade, da postane upravitelj Bosne in Hercegovine. Najbolj verjetno je pa za sedaj drugo. Khuen Hedervary v sedanjem ex lex stanju razpusti parlament in razpiše nove volitve. Grof Khuen je za te dni pozval k sebi vse ogrske nadžupane. Toda mož se silno moti, če meni, da se tem potom izmota iz zagate. Barabas in Košut sta si mej prebivalstvom že pridobila toliko simpatij, da se število somišljenikov nikakor ne zmanjša v novi zbornici, razun če se Khuenu zde zadnje volitve premalo „čiste“. Boj se bo torej tudi pozneje še nadaljeval in končal bržkone še le tedaj, ko se poleg carinske ločitve Avstrija loči od oholih Madjarov tudi v drugih ozirih in konečno vendar le napoči čas, ko naša polovica preneha biti molzna krava druge polovice. Sramotno bo za nas le to, da bomo dosegli ta cilj ne po lastni, marveč nasprotnikovi volji.

Ženske volivke v Avstraliji.

V prihodnjem decembru bodo pri volitvah v parlament avstralskih zveznih držav prvokrat nastopile ženske kot volivke. Ze doslej je vpisanih v volivne imenike nad 850.000 ženskih volivk. Te se pa po nekodi tudi izbornu pripravljajo na izvrševanje svojih novih pravic. Osnovale so si vse mogoče organizacije ter na zborovanju v Melbourne v Viktoriji sestavile naslednji program, ki ga mora podpisati vsak njihov kandidat: 1. enakost žena pred zakonom, posebno v zadevi ločitve zakona in javnih služb, 2. skrb za zdravje in občni blagor, mej tem prepoved uvoza opija, 3. pospeševanje socialnega miru; 4. mejnarodni mir, armada naj služi le defenzivi in se sploh daje prednost meščanskim gardam. — Marsikakemu politiku povzroča to gibanje dokaj preglavic.

Iz brzobjav.

Nova kriza na Ogrskem. V ogrskih parlamentarnih krogih se govori o novi premembi ogrske vlade. Pravijo namreč, da v kratkem odstopi pravosodni minister Plossz. — Khuen Hedervary poslanec. V Temesvaru je bil Khuen z 847 od 867 glasov izvoljen držav. poslancem. Socialist Bokanyi je dobil le 20 glasov. — Odkup gradu Wawel. Gališki deželni maršal ter deželni odborniki so včeraj podpisali pogodbo, s katero država prepusti grad Wawel deželi proti odškodnini 3200.000 K. Grad se priredi za cesarsko rezidenco. — Italijanski državni podtajnik de Nobili odstopil. Podtajnik v zakladnem ministerstvu de Nobili je odstopil, ker ne more izhajati z dohodkom 10.000 lir in mu bo več nesla advokatura. Zanimivo je, da niti ministri ne dobe več nego 25.000 lir. — General Botha o položaju v Transvalu. Botha je izjavil napram nekemu prijatelju, da je položaj v Transvalu veliko slabši, kot poprej. Botha se v kratkem poda v Haag, da se ondi posvetuje s Krügerjem in Leydsom. V Milnerjevo vlado Botha ne vstopi. — Rusija v Mandžuriji. Iz Port Arturja se sedaj o posvetovanju ruskega diplomata z ostalimi poslaniki poroča naslednje: Priznava se, da možnost vojske ni izključena, toda ta okolnost ni bila glavni predmet razgovorov. O dohodu ruskega vojnega ministra Kuropatkina se je dognalo, da je v zvezi s pomnožitvijo vojnih čet v Mandžuriji. Razni podjetniki v Port Arturju so dobili nalog, naj preskrebe vse potrebno za zgradbo barak za 20.000 mož, ki pridejo iz Karbina. — Turčija in Bolgarija. Turška vlada je uradno obvestila Bolgarijo, da bo v svrhu zboljšanja razmer mej Turčijo in Bolgarijo izvedla sledeče: osvobodila bo prijete Bolgare, razveljavila nekaj odredb proti bolgarskim četam, umaknila del vojaštva od bolgarske meje, dovolila otvoritev zaprtih cerkva in šol ter razpustila ilave polke. Od Bolgarije zahteva le poročstva, da nima nikakega sovražnega namena in da hoče gojiti s Turčijo vedno prijateljske razmere. To se je tudi zgodilo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 17. julija.

Shod v Kostanjevici. Ker smo z ozirom na notico v „Slovencu“ št. 260 z dne 12. nov. pr. l. gledé prodaje radeške graščine prejeli popolnoma zanesljivo poročilo, da dotična notica ne temelji na istini, zato lojalno izjavljamo, da smo v tem oziru storili g. županu Hribarju in g. dr. Trillerju krivico, ki jo s tem popravljamo.

Nemškutarji in trgovska bolniška blagajna v Ljubljani. Kakor se nam poroča, hotelo je 10 uslužbencev nekega

tukajšnjega slovenskega kreditnega zavoda pristopiti k trgovski bolniški blagajni, a njihova prošnja za vsprejem je bila odklonjena, ne da bi se jim povedalo za kaj. Ker društvo more na podlagi pravil vse nastavitve v trgovinah, bankah in pri industriji sprejeti za člane, je odklonitev zgoraj imenovanih ulužbencev pripisati le njihovi slovenski narodnosti, im res so, kakor se nam poroča, pri seji nemški odborniki glasovali soglasno proti vsprejemu. dočim so slovenski člani bili za vsprejem. To kaže, da je skrajni čas pomesti z nemško večino v odboru, katerega marsikateri član bi potreboval, mimogrede povedano, radikalne modernizacije. Ker je k mnogim pritožbam proti odboru sedaj prišel še narodni moment, zato ne dvomimo, da bo slovenska večina društvenikov pri prihodnjem občnem zboru storila svojo dolžnost. Opomniti moramo še prazen izgovor, s katerim nemški člani odbora v zasebnem obdevanju skušajo opravičiti svoje glasovanje s tem, da bi potem tudi uslužbenci kreditnih zavodov v Ljubljani morali biti sprejeti. Mišlimo, da bi bilo to po pravilih popolnoma prav in če morajo biti društveni člani uslužbenci tukajšnje nemške menjalnice I. C. Mayer, tedaj imajo brez dvoma uslužbenci slovenskih zavodov isto pravico! Sicer pa je riziko za društvo pri večjem številu članov manjši, kakor pri manjšem številu. Če pa izvestni gospodje delajo na zmanjšanje števila članov — iz narodnostnih namenov, katerih nočejo pripoznati, a pravijo potem, da so to storili samo iz zgoraj navedenega vzroka, tedaj se s takim izgovorom tako osmešijo, da sami ne vedo kako. Slovenska večina pač ne bo tako nerazsodna, da bi se vjela na tak puhel odgovor, s katerim hočejo prikriti namen dobiti počasi blagajno v nemške roke. Slovenska večina krepko na dan!

Ljudski shodi na Stajerskem. V nedeljo dne 19. julija priredi „Slov. društvo“ političen shod v Rušah v prostorih gosp. Muleja. Začetek ob 3. uri popoldne. Govorila bosta: Dežel. odbornik g. Fr. Robič o splošnem političnem položaju in gosp. dr. Fr. Rosina o ljudskem šolstvu na Spod. Stajerskem. — Prihodnjo nedeljo, dne 26. t. m. priredi isto društvo političen shod v Hočah pri Mariboru.

Prepovedane slovenske trobojnice na slovenski zemlji. V St. Ilju v Slov. Gor. je tamošnji župan, ki je nemškega (!) mišljenja, prepovedal razobesiti narodne zastave raz hišo, koder je bila napovedana veselica „Braln. in pev. društva „Maribor.“ To zvedevši je brzih nog vložil advokat, g. dr. R. Pipuš, priziv na okrajno glavarstvo, ki je telegrafskim putem obvestilo gosp. župana v St. Ilju, da se trobojnice smejo razobesiti.

Diamantna maša. Iz Konjice pišejo: Zlatomašnik in župnik v Zičah, š. g. Kasper Zabukovšek bo dne 30. julija t. l. slovesno obhajal dijamantno sv. mašo.

Promocija. G. Aleksander Fatur, koncipist južne železnice v Gorici, bo promoviran doktorjem prava dne 18. julija. Čestitamo!

Umirovljenje ravnatelja tržaškega gimnazija. „Wiener Zeitung“ objavlja: Cesar je ravnatelju držav. gimnazija v Trstu dr. Alojziju Pernthnerju, povodom zaprošenega umirovljenja podelil naslov vladnega svetovalca, oprostivši ga od taks.

Umrli je sinoči v Velikih Laščah gosp. Matija Žužek, bivši učitelj in član slov. gledališča v Ljubljani. Požrtvovalno je sodeloval kot režiser tudi pri sloven. predstavah v Trstu. Pobralla ga je jetika. Bil je obče priljubljen. N. v m. p.!

O „Krojaški zadrugi“ sta prinesla „Soča“ in „Narod“ grozovit članek. Odgovor na to in na lumparije izvestnega človeka, ki je s vsemi močmi deloval na propad zadruge in tudi pisal ta članek, sledi. Članek je izbruh jeze, ker je goriška liberalna „Ljudska posojilnica“ propadla s svoje odpovedjo prostorov „Krojaški zadrugi.“

Prešernova diploma. Glede naše včerajšnje notice nam g. kustos Müllner za-devo takole pojasnjuje: Lastnik diplome je bil umrl uradnik v pokoju M. Schorl,

sin nekdanjega ljubljanskega krojača Schorla. Po smrti podedovala je skromno imetje stričevo gospodična Roza Schorl, z dedščino pa tudi dolžnost poplačati mnogo precejšnjih stroškov vled dolge stričeve bolezni. Ponudila je diplomu in nekaj starih g. kustos v nakup za muzej in mu izročila diplomu. Zahtevala je 200 K. Glede važnosti, katero Prešerna priznava, dasiravno diplome juristov, medicincev itd. ne spadajo med komade, katere muzej nabira, je deželni odbor vendar iz muzejskega zaklada 100 K prispevka v nakup votiral. Glede ostalih 100 K obrnil se je g. kustos do predsednika „Matice Slovenske“ g. ravnatelja Levca. Imenovan gospod je stvar dal na pismeno glasovanje v cirkulandum in kot prvi svoj glas v smislu oddal da se odkloni. Vsi drugi so z izjemo g. dr. Požarja in g. dr. Zbašenika za predsednikom glasovali. Ker je gospodična Schorlova diplomu zopet zahtevala, ji je bila zopet takoj po izjavi g. Levca doposlana. Je li gospodična Schorlova Nemka ali Slovenka, ni znano, gotovo je le to, da je reva to svoto porabila v pokritje bolniških in mrtvaških stričevih stroškov. Za Kranjce pa je diploma neka relikvija Prešerna, sedaj nekako kulturno zgodovinske važnosti in s tega stališča je g. kustos se potrudil, da ostane diploma v deželi.

Zbolel je precej hudo preč. g. profesor dr. Jožef Marinko in se zdravi v bolnici čč. usmiljenih bratov v Kandiji. Želimo prav od srca, da bi se gospodu kmalu obrnilo na bolje.

Maturu na novomeški gimnaziji so naredili: Fr. Zidar in Martin Malnerič z odliko, Karol Prijatelj, Leopold Sevnik in Iv. Vidmar. Trije kandidati morajo izpit ponoviti čez dva meseca, eden pa čez eno leto.

V zadevi velikega požara na Čatežu, o katerem smo poročali, se nam še piše: 1. Občina, daj nam kaj gasilnega orodja. Par starih trhljih mačkov so imeli gasilci v rokah, drugzega nič. Čemu nam je velika brizgalna, ki smo jo drago plačali, ko je pa na Veliki Loki. Vsaka vas nam lahko zgori, predno jo dobimo gori. Čatež potrebuje lastne brizgalne, pa ne kakoršna je za platno škropiti. 2. Dežela, daj nam vodovod. Gasili smo z lužami in gnojnic, seveda je obojega takoj zmanjkalo. Sest vasi je tu brez vode, studencev pa na vseh krajih dovolj, le oddaljeni so preveč. 3. Čatežani, organizirajte nočno stražo. Vsaka hiša bo dala samo enkrat v mesecu moža na stražo. Ta pa vam lahko prepreči marsikatero nesrečo po ognju ali pa tatovih.

Novi sv. maše v lavantinski škofiji. Iz IV. leta: g. Goričnik Alojzij, pridigar č. g. Fr. Hrastelj, dekan v Konjicah, dne 9. pri Sv. Kunigundi na Pohorju; g. Kavčič Jožef, pridigar č. g. Jak. Kavčič, profesor v Mariboru, dne 9. avgusta v Rušah; g. Lassbacher Jož., pridigar č. g. Jož. Sinko, župnik pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. dne 16. avg. v Negovi; g. Ogradi Ivan, pridigar Fr. Ogradi, opat v Celju, dne 9. avg. v Gor. Gradu; g. Peter Simon, pridigar Fr. Valenko, župnik na Polensaku, dne 16. avg. pri Sv. Trojici niže Ptuj; g. Skerbec Ivan, pridigar č. g. Jož. Cerjak, župnik v Rajhenburgu, dne 16. avg. v Podsredi. — Iz III. leta: g. Lak Ivan, pridigar č. g. Fr. Feuš profesor bogoslovja v Mariboru, dne 30. avg. v Ljutomeru; g. Ostrž Franc, pridigar č. g. Jožef Sinko, župnik pri Sv. Lovrencu v Sl. gor., dne 2. avg. pri Sv. Tomažu; g. Penič Anton, pridigar č. g. Janko Župančič, župnik v Smihelu pri Žužemberku (Kranjsko), dne 9. avg. Sv. Križ pri Kostanjevici (Kranjsko); g. Žgank Ferd., pridigar č. g. dr. Iv. Mlakar, kanonik, ravnatelj, profesor itd., dne 16. avg. Sv. Pavel pri Preboldu; g. Žolgar Vinko, pridigar č. g. Josip Tombah, duh. svetovalec in župnik pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, dne 1. avgusta v Podčetrtku.

V studenec je padel v noči od 13. na 14. t. m. viničar Kvar iz Votomarc pri Sv. Urbanu pri Ptuj. Drugi dan so ga privlekli mrtvega iz studenca. Zapustil vdovo in štiri napreskrbljene otroke.

Velikoviška študentka. Štirinajstletna gospodična Rezika Daimer, hči velikovškega gosp. c. kr. nadinženirja Josipa Daimer, je dne 26. in 27. rožnika t. leta na celovski gimnaziji z dobrim uspehom napravila skušnjo za tretji latinski razred.

Poročil se je veleposelnik g. Ivan Ribič z Ivanko Marinič, oba iz Trgovišča doma.

Državna gimnazija v Pulju je imela v preteklem šolskem letu 187 dijakov od katerih je bilo 48 Hrvatov, 39 Nemcev in 100 Lahov.

Zlate naočnike (eviker) je našla neka žena v ljubljanski okolici. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi v našem uredništvu.

Tatvine na Gorenjskem. Iz Besnice pri Kranju se nam piše

15. jul. Dva zmikavta sta se plazila danes po naših vaseh, najbrže ona, ki sta obiskala danes zjutraj tudi šmartinsko župnišče. Po- stave je bil eden vedje, drugi manjše, prvi je bil bolj suhega obraza s črnimi brkami, videti človek kakih 35 let, drugi šokljat starejši nad 40 let, debelejši s sivimi brkami. Obledo je imel prvi črnkasto videti kot kak mestni rokodelce, drugi pa bolj ponošeno rujavkasto. Hodila sta po vasi tako, da je v črno oblečeni prihajal k hišam na vse strani opazujoč od ene strani, drugi pa od druge, skupaj pa še-le tedaj, ko sta si vse dobro ogledala. Kramljala sta med seboj bolj po- tihoma. Obiskala sta Bankovega Urbana, vi- deč, kam je hišna gospodinja spravila ključ od vežnih vrat. Obledo po hiši sta vso raz- metala, pobrala blagcu 20 K in njegovi ma- teri tudi nekoliko denarja, hišni gospodnji pa latvico smetane ter polu hleba kruha. kuhalnico in žlico ter potem ne daleč od hiše prvo dvojico povzela v grmovji, zapustivši kot sled le nekaj črepij. Ljudje so ju vi- deli na mnogih krajih, kako sta semtertja vse opazoval, pa tudi izpraševala za pot na Podnart. Šla jima je bila tako všeč, da sta jo kar skozi okno jemala na piko in tudi nekatere boljše hiše, zlasti sta pa župnišče dobro preštudirala, ker sta sredi popoldneva prinesla lestvico pod steno gospodarskega poslopja za svoje nočne namene, kateri se jima pa zdaj še niso posrečili, ker ju je el. c. kr. orožništvo zasledovalo. Morda so se jima slime cedile po hranilnici, ker napis sta dobro »puštaborala« dalj časa. Pozor vaščani!

— **Osebnosti.** Srebrni zaslužni križ je podeljen delavcem v tovarni za smod- nik v Kamniku in sicer Jan. Zurnu, Jan. Steletu, Jan. Boltesu in Andr. Babniku. — Poštna praktikanta gospoda: Karol Urbančič in Hugon Lenassi ter poštni pomožni uradnik g. Jan. Nadrah so imenovani asistenti, in sicer prva dva za Ljubljano, tretji za Sempeter na Krasu, poštni ekspedient v 3. stopnji je postal poštni sluga Sim. Falout v Ljubljani, poštna slugi pa vpok. orožnik Jan. Pavletič v Trstu in pomožni sluga Fran Plazar v Ljubljani. Razpisani sta službi odpravnik v Mediji-Izlah in v Zagradcu-Fuzinah.

— **V prvi razred hrvaške gimnazije** so včeraj sprejeli 54 uencev.

— **Telefonska zveza na Gorenjskem.** C. kr. pošto in brzojavno ravnanje- stvo je izdelalo načrt, po katerem bi se ob progi državne železnice najvažnejši kraji pri- tegnili v interurbanski telefonski promet in bi se telefonske naprave vpeljele v poštne uradih v Trbižu, Beli peči, Mojstrani, na Je- senicah, v Javorniku, Lescahu, Radovljici, Podnartu, Kranju in Ljubljani. Pri morebitni vpeljavi v Trbižu, Škofji Loki in na Bledu bi bilo treba napraviti stranske zveze. Troški za vnanjo napravo bi znašali okrog 124.000 K in bi imeli k tem stroškom prispevati pri- zadete občine 30% prispevek v znesku 33.000 K.

— **50 let pri meščanski gardi.** Iz Novega mesta se piše: V nedeljo dne 19. julija t. l. priredila boe uniformirana me- ščanska garda slavnost na čast svojemu stotniku g. Antonu Vertačiču in nared- nikoma Mihi in Janezu Jazbecu povod- dom petdesetletnega službovanja pri gardi.

— **V St. Rupertu** na Dolenjskem so začeli te dni zvonik prekrivati. Jako čudno je videti sedaj ta veličastni zvonik, ko je ves v odrih. Pokriva ga kleparski mojster Kora- čin iz Mokronoga, ploščevino pa je preskr- belo tverda »Merkur« v Celju.

— **Po Dolenjskem** je splošno pomanj- kanje delavcev v vseh strokah. Revež, kdor mora kaj zidati, saj ga ni dobiti zidarja. Opeke tudi nimamo, če je kje kaka opekarna, ima že naprej več peči opeke prodanih. Vse v Ameriko, pa večina le na »sprehod« ker 1—2 leti je tam, potem pa zopet domov, a doma je ostal dolg za vožnjo čez lužo. Res, dajte nam železnice Trebnje—St. Janž—Novo mesto—Karlovec, potem bo doma dosti za- služka. Žetev kaže lepo, le preveč je žito poglelo. Mrve je dosti, tudi trta je nastavila bogato. Bog nas varuj toče!

— **Izvestje o kr. višje gimnazije v Kočevju** prinaša na uvodnem mestu na- daljevanje spisa »Das k. k. Staats Obergym- nasium zu Rudolfswerth«, spisal dr. K. Pamer. Poučevalo je na zavodu 14 učnih moči, di- jakov je bilo 224, od teh 11 Nemcev. Od- ličenjakov je bilo 22, prvi red je dobilo 144, drugi 21, tretji 9, ponavljavni izpit se je do- volil 38 dijakom. Solnina je znašala 4920, ustanove pa 4198-09 K.

— **Dobavni razpis.** Za domobranske polke Gradec 3, Celovec 4, Trst 5, Maribor 26 in Ljubljana 27 se za dobo od 1. sept. 1903 do 31. avg. 1904 razpisuje nabava po- steljne slame. Za 27. domobranski polk se vrši ponudbena obravnava 5. avg. ob 10. uri popoldne v domobranski vojašnici.

— **Petindvajsetletnica meščanske šole v Krškem** se je praznovala slovesno ob koncu letošnjega šolskega leta. Dvojezično letno poročilo, katerega smo prejeli, ima poročila šolskega vodstva v nemščini. Na čelu je spis »Die Geschichte der Schule« s sliko šol. poslopja in s slikama plemenitega

dobrotnika gosp. Martina Hotsche- varja in njegove blage gospe. Prav mičen je v letnem poročilu slovenski spis »Učitelj- stvo« s slikami Vincenca Vidmarja, Ivana Knava, Ferdinanda Seidla, Jožefa Bezljaja in sli- kami sedanjih učiteljev Ivana Nepom. Reniera, Josipa Cizela (v poro- čilu je priobčen tudi njegov »Festprolog«), Ivana Lapajnet, Karola Hu- meka, ki je priobčil v poročilu v sloven- ščini in v nemščini spis »Nekoliko iz zgo- dovine umetnosti«. Tudi to poročilo krase slike. Prav posebno podučen je spis »Absol- venti naše meščanske šole«. V preteklem letu je bilo gojencev v I. razredu 33, v II. 30 in v III. 20.

— **Iz Slatine na Stajarskem.** Vsa prirodna krasota milega poletja se je razgr- nila čez divno Slatino — štajarski biser — in nje okolice. Vseposvoda je živo, na polju, kjer se poti kmet, na novi železnici, kjer nas spominjajo trpini nehoti časov iz egip- tovske sužnosti, v letovišču, kjer se v hladni senci ob oživiljočem vrelcu šetajo in za- bavajo gnutno obdarjeni krogi, a tudi v okolici ni pusto. Dne 2. julija si videl na poldrugo uro oddaljeni strmi hribeček Ložno k romarski cerkvi Mar. Loreto že ob rani zori hiteti svetokriške slavčke — cerkvene pevce — da bi tam proslavili Marijin pra- znik. A še nekaj. Naši sosedi Hrvati, kojih krasno Zagorje smo gledali s tega hri- bečka, trpijo posebnost v tem času pod ne- znosnim bremenom. Slovenci se jih sočutno spominjajo, prireajo protestne shode, a kaj, da so ti le glas vprijočega v puščavi. Tudi naši izletniki, blizo 40 po številu in mnogo drugih vernikov, so napravili nekaj protestni shod za rodne brate; pa obrnili so se do Vsevečnega, ki vodi usodo ljudstev in dežel in do Marije, ki je pomoč kristjanov. Veleč. gosp. konzistorijalni svetovalec djakovski in nadžupnik svetokriški Fr. Korošec je opravil slovesno sv. mašo osobito za blagor divnega Jugoslavana biskupa Stross- mayerja, velikega dobnika svetok- riške cerkve, ki verno čuti in posebno sedaj veliko trpi s svojim tlačnim Hrvat- skim narodom. (Kakor se nam poroča, je prišel slavn biskup dne 9. t. m. popoldne zopet v njemu toli priljubljeno Slatino.) Č. g. nadžupnik je imel tudi kratek in prirčen nagovor, ki je napravil na navzoče globok utis. Po sv. maši so daleč naokrog donele raz hriba Marijine pa tudi druge mične slo- venske pesmi, in na duhu in telesu okrep- čani so se vrnili izletniki na dom.

— **Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem.** Za prihodnje šolsko leto preti- že zopet pomanjkanje učiteljev. In zopet si bo deželni šolski svet moral pomagati z ženskimi močmi. Ze sedaj je praznih 15 moških mest, kjer so nameščene ženske. Večina letšnjih abiturijentov pa bo šla zo- pet — k vojaštvu in v državno službo. Lepa perspektiva za prihodnost! Res, lepa, za pretek našega ljudskega šolstva!

— **Iz Radeč pri Zidanem mostu** se nam piše: V torek, 21. t. m. priredi družba slov. igralcev pred- stavo v prostorih »Narodnega Doma« v Radečah. Igrale se bodo tri enodejanske igre: »Kdor se poslednji smeje«, »Srečno novo leto« in »Dobro došli!« S tem repertoarom se nudi ob- činstvu vesela igra in burka. Naj bi se ob- činstvo ne le v Radečah, temveč tudi iz bližnje okolice mnogobrojno udeležilo te predstave, da s tem pokaže, da zna ceniti pomen gledaliških predstav.

— **Šolska vest.** Piše se nam: C. kr. de- želni šolski svet je z ukazom z dne 22. ju- nija t. l. odredil razširjenje enorazredne ljudske šole na Robu v dvorazrednico. Ob enem se ustanovi na novo po ena jedno- razredna ljudska šola v Kervavi peči in ena pri Mohorjih. Imeli bomo torej v župniji Rob tri šole; samo to je vprašanje, kje se bodo dobile učne moči. Vsekako bo treba misliti tudi na ustanovitev službe duhov- nega pomočnika.

— **Marijina družba mladeničev v Smledniku** bo priredila v nedeljo, dne 19. julija 1903 Kržičeve igre: »Novi zvon na Krinah ali srečna sprava.« Pred pred- stavo igrali bodo tudi nekaj točk domači tamburaši.

— **Svari se pred Marijo Kosirnik,** blizu 40 let staro (zeleno) kajžarico iz Smarce pri Kamniku št. 9, katera pod raznimi ne- resničnimi pretvezami išče denarja na po- sodo ter dolgove in drugo dela na drugih imena ali pa tudi na svoje.

— **Solarski izlet** je priredila povo- dom svoje 25-letnice meščanska šola v Krškem danes v Ljubljano. Od tukaj je od- potovala z učitelji vred na Jesenice in čez Gorje na Bled. Izleta se udeležuje 2. in 3. razred te učilnice s 50 uencev.

— **Najnovejši odvetnik v Istri.** Vče- raj je položil na tržaškem višjem deželnem sodišču odvetniško prisego gospod dr. Ivan Poščič, odvetnik na Voloskem.

— **Solsko poslopje mestne realke v Idriji.** Do 15. septembra letos bo ta šolska zgradba popolnoma dovršena in tudi opravljena, tako, da se bo s prihodnjim

šolskim letom že v njem lahko pričelo s poukom.

— **Brivci v Gorici.** Brivci deloda- jalci in njih pomočniki so se med seboj sporazumeli tako, da bodo od 1. aprila pa do 1. oktobra odprte brivnice od 7. ure zju- traj do poludne in od 1/2. ure popoldne pa do 8. ure zvečer. Od 1. oktobra pa do konca marca odprte bodo brivnice od osme ure zjutraj do poludne in od 1/2. ure po- poludne do 7. ure zvečer. Ob nedeljah in praznikih odpro se pa brivnice, in sicer v poletnem času ob 1/6 uri zjutraj, v zimskem času ob 6. uri, zapro se pa popoldne. Ob sobotah se zapro brivnice, in sicer v polet- nem času ob 10. uri, v zimskem času pa ob 9. uri zvečer. Prvi majnik pa bo praznik.

Ljubljanske novice.

Drznost ljubljanskih nemških pobalinov med nami je res že sama na sebi skandal. Že tuji se čudijo, kako to, da si Slovenci puste to rogoviljenje dopasti. Kaj se v Gradcu, Celju, Celovcu ali pa še celo v Ptuj zgori s Slovincem, ki bi si to dovolil, kar si dovolijo nemški ljudje v Ljubljani? Pisar Vrhovc nosi, kakor čujemo, kar dva samokresa pri sebi, Plautz in drugi imajo tudi orožje. Izživajo s plavicami, da bi po- tem — streljali. Zakaj poklicane oblasti tej razposajenosti ne naredé konca?

Ma električni železnici. Franc Sturm, voznik v Velikih dolnarskih ulicah št. 13, pripeljal je včeraj dopoludne še z enim dru- gim voznikom po sv. Petra cesti in zavi- l v Skofje ulice. Voznika sta vozila vstric. V tem hipu je privozil električni voz in zadel ob Sturmov voz in prevrnil z njega trugo s peskom. Voznik Franc Jeglič je električni voz takoj ustavil, sicer bi se bila lahko večja nesreča pripetila. Električni voz je bil precej poškodovan.

Umrli je danes g. Ivan Škrjanc, pravnik in rezervni častnik v 29. letu svoje dobe. N. v m. p.!

Vinska pokušnja v deželni vinski pre- skušalni kleti v Ljubljani (pod kavarno »Evropa«) bo zopet v soboto, dne 18. t. m. zvečer od osmih do des- etih. V kleti je mnogo novih vin iz raznih vinskih krajev naše dežele.

Koncert »Društvene godbe«. Ljubljanska društvena godba priredi v soboto dne 18. t. mes. koncert v Perlesovi re- stavraciji v Prešernovih uli- cah. Podporni člani so vstopnine prosti, nečlani pa plačajo 40 vin. vstopnine. Začetek ob 8. uri zvečer.

V Ljubljano je hotela skočiti danes ponoči na frančiškanskem mostu neka žen- ska, kar je pa preprečil neki častnik, ki je ravno prišel mimo.

Izgubljeno. Luka Zajc, delavec, stanujoč na Turjaškem trgu št. 3, je izgubil včeraj dopoludne v mestu denarnico s tremi kro- nami.

Nemška izzivanja se nadaljujejo. Včeraj proti večeru je izzival na Mestnem trgu s plavicami mladi Kastner, menda zato, ker Kastnerjevo trgovino Slovenci podpirajo. Nek delavec mu je potegnil plavico raz klo- buka. Ostale nemškutarske pobe je nato mi- nilo veselje izzivati, samo kapelnik v ojaške godbe je šutil potrebo, stre- sati svojo kritiko, ker so se mu menda smilile vsenemške plavice. Mi smo mnenja, da bi kapelnika vojaške godbe plavice ne smele brigati. Ko je v Gradcu vojaštvo bilo v nasprotju z občinstvom, je občinstvo vo- jaško godbo pri vsaki priredbi izžvižgalo. Posebno širokoustila se je te dni po Mestnem trgu prodajalka Eberl iz Selenburgovih ulic, kateri je pa sicer slovenski denar prav po volji.

Prijateljski sestanek abiturijentov se vrši nocoj ob 9. uri v rokodelskem domu v Komenskega ulicah.

Čudna prikazen na nebu. Včeraj mej en četrt do pol 10. ure so opazovali ljudje na vzhodnem delu neba neko zvezdo, ru- dečo kot karmin. Ta rudeči svit se je na- krat ločil od zvezde in padal doli in hitro ugasnil, zvezda se je pa bližala v močnem belem svitu. Se enkrat se je iz zvezde raz- vil rudeči svit, a to pot se ni ločil od zvezde, ampak se zopet spremenil v bel svit. Svetloba zvezde je skoro na to postala manjša, zvezda je postajala vedno manjša in naposled popolnoma — izginila.

Sestanek slovenskih akademikov je danes zvečer ob 1/9 uri zvečer pri Auru in ne abiturijentov, kakor smo včeraj napačno po- ročali. Naj bi se ga udeležili vsi slovenski visokošolci.

Promenadni koncert priredi danes ob 1/2. uri v »Zvezdi« vojaška godba.

Podpore za uboge. Na dan obletnice poroke Njene c. in kr. Visokosti gospe nad- vojvodinje Marije Valerije je razdeliti med petero ubogih vdov 400 K. Prošnje za po- delitev teh podpor je vlagati pri magistratu do 30. t. m.

Prešernova soha bo merila s kamenito podlago vred 10 metrov. Podobe bodo vltve v bron. Vlivanje spomenika bo trajalo 6 do 7 mesecev. Ker se izroči delo vlivarju že tekom prihodnjega meseca, boe prihodnjo

pomlad (aprila ali maja) spomenik že lahko na svoje mesto postavljen.

Slov. kolesarski klub »Ilirija« priredi prihodnjo nedeljno popoldne dirko med Medvodami in Ljubljano. Cilj dirki je do- ločen pri Koslerjevem vrtu. Po dirki bo na tem vrtu veselica, pri koji bo svirala dru- števna godba, petje pa boe oskrbelo pevsko društvo »Slavec«. Na programu je več za- bavnih točk. Začetek ob pol 4. uri popo- ludne. Vstopnina 40 v.

Dogodki na Hrvat- skem.

Včeraj ob 1/3 uri popoldne je prišel novi ban grof dr. Teodor Pejačević v Zagreb. Na kolodvorskem peronu je stala častna straža 16. pešpolka. Nagovoril je bana pri dohodu Krajsovcia. Ban je odgovoril, da bo zvest sin domovine posnemal načelo svojega očeta, da dobra uprava dá srečo deželi in da bo domovino vodil k srečnejši bodoč- nosti. Mnogiha pred kolodvorom ga je po- zdravila z »živio« klici.

Dogodki v Srbiji.

Iz Belgrada se poroča, da so umirov- ljeni vsi uradniki in častniki, ki so tvorili dvor kralja Aleksandra. Tudi vsi poslaniki, razven onih na Dunaju in v Berlinu so umirovljeni. Tudi dosejani konzuli v Make- doniji so umirovljeni.

Polkovnik Mašin, eden glavnih za- rotnikov, je odpotoval iz Belgrada v Opa- tijo, kjer bo v letovišču nekaj časa.

Pri sedaj ozdravljenem ministru notra- njih zadev Teodoroviču bil je neki nemški častnik, kateremu je Teodorovič dejal, da je kralj že davno sumil, da se nekaj kuje proti njemu, in je odločno zahteval, da se aretira sumljive politike in častnike, a mi- nistri so mislili, da obstoji samo brezpo- membna malenkostna nezadovoljnost, zato niso pristali na kraljevo zahtevo, ker niso mislili, da bi bila zarota tako razširjena. Mi- nister je dejal, da se je kralj že sam pečal s mislijo, ločiti se od Drage, a nikakor ni mislil proglasiti prestolonaslednikom Ni- kodema Lunjevica.

Mnogi častniki, ki so se udeležili umora kralja Aleksandra, a sedaj niso avanzirali, so prestopili v tabor nezadovoljnejev in so pričeli umor obsojati.

Cerkveni letopis.

Nov križev pot, dva okvirja za stranska oltarja in kip sv. Antona je dobila cerkev v Rudniku. V nedeljo sv. Tro- jice se je vršila cerkvena slavnost in blago- slov. Slavnosti udeležilo se je mnogo ljud- stva. Okvirje za križev pot in okvirje za stranska oltarja je izvrstno izdelal po vzoru okvirjev križevga pota ljubljanske stolne cerkve domači mojster g. Franc Tomc, podobar v Strelških ulicah v Ljubljani. Rud- niški farani so jako veseli in domačemu go- spodu župniku hvaležni, da je v tako krat- kem času lepo olepšal njihovo župno cerkev.

Razne stvari.

Najnovejšje od raznih strani.

Zopet nesreča na žele- znici. Na kolodvoru v Waterloo se je dogodila nesreča; neki vlak je skočil s tira. Več vozov je bilo zdrobljenih, 5 oseb je je bilo ubitih, kakih 30 ranjenih. — Laška kraljeva dvojica ponesrečila. Laški kralj in kraljica sta se, kakor se poroča iz Turina, pri gradu Roconighi vozila v avtomobilu, ki se je za- letel v neko drevo. Kralju se ni nič zgo- dilo, kraljica je ranjena na nogi in bo mo- rala 1 mesec počivati. Nekaj ur pozneje se je kralj zopet vozil z avtomobilom. — Dunajski univerzi je zapustil umrli predsednik dunajskega trg. sodišča dr. Ru- dolf pl. Decert nad 200.000 kron. — Pri umoru zasačena. Od moža ločeno 20 letno hčer grofa Malherbesa v Parizu so zasačili v trenutku, ko je s tremi možmi napadla bivšo ljubimko svojega ljubimca in jo težko ranila. — Družba treznosti prepovedana. Ogrski minister notranjih zadev je prepovedal v Kološu ustanoviti družbo treznosti, ker bi tako se zmanjšali dohodki države! — 80 otrok z astrupile so z opijem nalašč dojlje najdenišnice v Jaeni na Španskem. Oblasti se je čudno zdelo, da vsak dan nekaj otrok umre, in uvedla je preiskavo, ki je imela strašen zaključek. — 3000 koscev stavka okoli Velikega Varaždina. — Velika stavka je na Švedskem. 78 velikih tovarn železa je zaprtih, 20.000 de- lavcev je brez dela. Delavstvo grozi z ge- neralno stavko, ako se stavkujočim ne ugod. — Električno železnico dolgo 9-5 km. so otvorili mej Berlinom in Gross Lichtenfeldom.

Največja ura na svetu. Največja ura na svetu se nahaja zdaj v Filadelfiji. Njen kazalnik ima 10 metrov premera. Ka- zalo, katero ure kaže, meri dva metra in

pol, in ono, ki kaže minute, pa štiri metre. Kazalnik je po noči električno razsvetljen in se ga vidi iz vseh mestnih točk. Zvon, na katerega bije ura, tehta 250 kvintalov. Ura se navije vsak dan, in sicer s pomočjo parnega stroja.

Dediščina. Angleški trgovec Port je volil na smrtni postelji svoji vdovljeni hčnici 200.000 mark, njeno hčerko Jane pa je imenoval za pravega dediča svojega premoženja, ki se ceni nad 10 milij. mark. Jane bo leta 1915 šele polnoletna; za njeno izobrazbo je volil 40.000 mark. Ko bo polnoletna, si pa mora nadeti ime Port.

Književnost in umetnost.

* **Nova Dvořakova opera.** Slavni češki skladatelj Anton Dvořák je dogotovil novo tridesetansko opero „Armida“.

Društva.

(Kamniški salonski orkester.) V nedeljo dne 19. julija t. l. na vrtu hotela Fischer v Kamniku koncert. — Vpored: 1. Tb. F. Schild: „Veseli kamenariji“, koračnica. 2. J. Verdi: „Nabukodonosor“, ouvertura. 3. V. Perma: „Bela Ljubljana“, valček. 4. H. Reichardt: „Petem o sladkem dekletu“. 5. R. Ellenberg: „Kovačnica v gozdu“, značilen korač. 6. F. Smetana: „Pročna nevesta“, polpov. 7. K. Linke: „Krajičica“, idila iz opere „Lysistrata“. 8. Iv. pl. Zajc: „Hrvatska davorija“. 9. G. Richter: „Zlatka“, polka mazurka. 10. F. Wagner: „Tirolski drvarji“, koračnica. — Začetek ob 4. uri popoldne. — Vstopnina 60 vinarjev. — Posebna vabila se ne razpošiljajo.

Darovi

Družbi sv. Cirila in Metoda so od 21. junija do 15. julija postali pri spevke p. n. gg. in društva: Upravništvo „Slov. Nar.“ 11909 K, uredništvo „Slovenca“ 14 K, žup. Iv. Sakser v Hotedršici 10 K, žup. Fr. Jeršič v Ljubljani 4 K, posojilnica v Cerknem 20 K, volilo Fr. Ks. Souvana 400 K, dva prejemnika družbenih knjižic 260 K, Fr. Stiglic v Bočni iz nabiralnika 2 K, kapl. Val. Zebret na Jesenicah 10 K, Drag. Dolenc na Dunsju 1 K, Letjska mladina cstanek pokroviteljine 62 K, tврdka Iv. Perdan od vžigalce 1000 K, žup. Iv. Koruza v Klani 10 K, H. Hinterlechner pri Sv. Lenartu v Slov. gorah 5 K, Fr. Pavlin nabral v gostilni gosp. Ferjana na Jesenicah 62 K, Bralno društvo v Konjicah 20 K, Mariborski bogoslov 1 1903 pokroviteljino 25760 K; podružnice: za Piberk in okolico 45 K, v Tebarjah 604 K, ženska v Krškem 70 K (po „Sl. N.“), moška v Novem mestu iz nabiralnikov 8 K, izvenakademična v Gradu 50 K, ženska v Dobruhi 24 K, prva ljubljanska udnine 80 K in C. — M. deru 32 K.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Telefonska in brzoljavna poročila.

Obrat k boljemu?

Rim, 17. julija. Profesor Mazzoni je po današnjem bulletinu dejal nekemu časnikarju: Proces boleznij je še vedno resen in nevaren, a včeraj so se pokazali simptomi, ki, ako nas ne bodo varali, morajo imeti za nasledek v zdravju sv. očeta obrat k boljemu. Nastopila je v boleznij perijoda, v kateri bolezen stoji na isti višini in se položaj nič ne spremeni. V tem položaju bi bolezen sv. očeta lahko trajala še dneve, tedne, da celo mesece.

Rim, 17. julija. Po noči je bil, kakor poroča „Tribuna“, sv. oče jako nemiren, tako, da je njegova okolica se bala najhujšega. Na trgu sv. Petra je bila po noči zopet razširjena vest, da je papež umrl.

Rim, 17. julija. (C. B.) Položaj sv. očeta trajno nepremenjeno resen.

Rim, 17. julija. V nasprotju s poročilom „Tribune“ se poroča iz Vatikana, da je papež preživel precej mirno noč in je nekaj ur spal. Vest, da so zdravniki včeraj zvečer zopet izvršili operacijo,

a da taje, ni resnična. Sv. oče toži, da ga časih zbode v rebrni mreni, sicer pa se počuti bolje. Delovanje ledvic je tudi bolje.

Rim, 17. julija. Ko je včeraj sveti oče opazil, da ima zopet mnogo tekočine v oprsju, postal je jako žalosten. Zdravniki so mu dejali, da pri mnogih ljudeh je pri taki boleznij treba 30 do 40 operacij, predno ozdravijo. Sv. oče je kazal nato veliko resigniranost, potem so ga napadli krči. Nekaj ur je spal in se potem bolje počutil.

Dunaj, 17. julija. Včeraj zvečer je v tukajšnjo nuncijsuro došla brzoljavka, ki se glasi: „Nobene spremembe v položaju sv. očeta. — Kardinal Rampolla“.

Dunaj, 17. julija. Glavni ravnatelj juž. železnice Eger je povišan v baronski stan.

Dunaj, 17. julija. „Deutsches Volksblatt“ poroča iz Zlatara, da so se ondi zopet vršili boji kmetov z vojaki in da je nekaj kmetov mrtvih.

Zagreb, 17. julija. Danes so s poslopja prometne zgradbe odstranili samomažarski napis, ki je bil povod demonstracijam. Sedaj ni na poslopju nobenega napisa.

Celovec, 17. julija. Urednik bivših „Neue Nachrichten“ v Beljaku, ki so prenehale izhajati, J. V. Prettenhofer, se je ustrelil v prsa in se smrtno ranil. Prettenhofer je bil sedaj urednik „Villacher Zeitung“.

Carigrad, 17. julija. Turška vlada je sporočila ruskemu in avstrijskemu poslanstvu, da je radi izgredov v okraju Monastir kaznovala nekaj častnikov in vojakov v šest- do osemmesečno ječo. 15 mohamedanskih kmetov je radi ropanja izročenih sodišču. Vlada pravi, da bo proti zločincem najstrožje postopala.

Atene, 17. julija. Mej včerajšnjo predstavo v gledališču je planil v dvor. ložo, kjer sta sedela prestolonaslednik in prestolonaslednica, neki pijanec, ki je psoval prestolonaslednico in jo je hotel udariti. Prestolonaslednik ga je vrgel iz lože na hodnik. Ko je policija konstatirala, da je napadalec popolnoma pijan, in da ne ve kaj dela, je bil na željo prestolonaslednika in njegove žene izpuščen.

Listnica uredništva:
G. pisatelju članka „Vseslovanska razstava“: Prosimo za Vaš natančni naslov.

SVARILO! Kako se posnema vse do bro, tako skuša nesolidna konkurenca dobro ime rogaških vrelcev (last deleže stajarske) uporabljati za svoje studence. Povdarjamo točij, da sta edino le „Templov vrelcev“ in „Styriavrelcev“ pristna rogaška slatina. Paziti treba na naš napisni listek ki ima zraven imena vrelca tudi stajarski deželni grb panter) v sredini in na napis v zamašku: St. landsch. Rohitscher. 901

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
16. 9. zveč.	750.1	21.1	sl. jzrh	jasno	
17. 7. zjutr.	734.7	17.6	sl. svzh	del. obl.	0.0
2. popol.	732.2	27.4	sr. jzrh.		

Srednja včerajšnja temperatura 21.7°, normale, 19.8°.

Dunajska borza

Skupni državni dolg v notah	100.45
Skupni državni dolg v srebru	100.40
Avstrijska zlata renta 4%	121.15
Avstrijska kronska renta 4%	100.70
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.65
Ogrska zlata renta 4%	120.65
Ogrska kronska renta 4%	99.35
Ogrska inv. renta 3 1/2%	91.95
Avstro-ogrsko bančne delnice	15.95
Kreditne delnice	682.75
London vista	239.22 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.35
20 mark	23.47
20 frankov	19.04
Italijanski bankovci	95.25
C. kr. cekini	11.28

Žitne cene	
dné 17. julija 1903.	
(Termin.)	
Na budimpeštanski borzi:	
Pšenica za oktober	K 7.18 do 7.19
„ „ april	7.42 „ 7.43
Rž za oktober	6.19 „ 6.20
Oves za oktober	5.31 „ 5.32
Koruzza za julij	6.31 „ 6.32
„ za avgust	6.25 „ 6.26
„ za maj 1904	5.05 „ 5.07
(Efektiv.)	
Dunajski trg	
Pšenica banaška	K — do —
Rž južne železnice	6.25 „ 6.45
Rž	— „ —
Ječmen	— „ —
„ ob Tisi	— „ —
Koruzza ogrska	6.60 „ 6.75
Cinkvant	7.40 „ 8.—
Oves srednji	5.85 „ 6.05
Pažol	11.— „ 12.—

820 1-1

Potrtega srca javljamo sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je vsega mogočnemu dopadlo vzeti našega iskreno ljubljene sина in brata, gospoda

Ivana Škrjanca

pravnik in rezervnega častnika

v petek, dné 17. julija, po dolgotrajni, mučni boleznij, večkrat previdenege s sv. zakramenti za umirajočje, v 29. letu mladeniške dobe k Sebi v boljše življenje.

Zemeljski ostanki nepozabnega nam pokojnega preneso se v soncto, dne 18. julija t. l., ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Bohoričeve ulice št. 25, k sv. Kristofu v rodbinsko rakev k zadnjemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Prečano umrlega priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dné 17. julija 1903.

Žalujejoči ostali.

Nove suhe gobe,

kakor tudi **deželne pridelke,** kupi

Anton Kolenc

v Celju.

Priporoča tudi slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo vsakovrstnega specerijskega blaga na debelo in drobno. 914 10-2

Turjaški trg v Katol. domu

le tri večere,

v petek, 17. julija ob 8. uri zvečer

prva predstava

Oberammergau

in njegova pasionska igra

v blizu 100 barvnih električnih potnih slikah po edino koncesionirani priredbi iz l. 1900 s pojasnovanim besedilom gospe taj. dvornega svetnika Toni pl. Schumacher.

I. oddelek: **Oberammergau in okolica.**

II. **Predstavljalci v originalnih kostumih,**

III. **Pasionska igra.**

Ker ima le to podjetje pravico za predstave na Avstro-Ogrskem, je moči v vsakem mestu le enkrat videti natančni posnetek izvirne Oberammergauske pasionske igre.

Cene prostorom: 1. sedež 1 K, 2. sedež 60 vin, stojšča 40 vin. — Vstopnice se prodajajo v trafikih g. Šešarka v Selenburgovih ulicah.

Veselošovanjem

R. Jung,

930 3-2 prireditelj in ravnatelj

Barve za učence ima v največji izbi v zalogi trrdka **BRATA EBERL v Ljubljani, Franciškanske ulice.** 524 19 11-11

Vnanja naročila proti povzetju.

140 26-17

Umetnijski zavod za slikanje na steklo

B. ŠKARDA v Brnu.

Izdeluje zlasti: cerkevna okna različne izvišitve, ceniki in strokovni svet brezplačno. Osemkrat odlikovan s prvimi darili

Razpis.

Posojilnica v Dobropoljah razpisuje natečaj za zgradbo lastne hiše „Naš dom“ v Dobropoljah. Vse delo je proračunjeno na K 19.643.18 in sicer je cenjeno:

1. Zidarsko delo K 11.130.24
2. Tesarsko, steklarsko, barvarsko 2.671.54
3. Mizarsko 2.345.60
4. Ključavničarsko in dobava železa 2.545.60
5. Kleparsko 272.20
6. Lončarsko 500.—
7. Slikarsko 178.—

Skupaj . K 19.643.18

Ponudbe z 10 % vadijem v gotovini ali vrednostnih papirjih naj se pošljejo do 20. julija načelstvu. Načrti in proračun so ob uradnih dnevih na ogled v posojilnici, sicer pa v kmetijskem društvu.

V Dobropoljah, 1. julija 1903.

Načelstvo.

Razpis.

Za zgradbo vodovoda za trg Vrhniko na 88.000 kron proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne dražbe. Pismene, vsa dela zapopadujoče ponudbe z napovedbo popusta ali pa doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predlože do 10. avgusta t. l. ob 10 uri dopoldne podpisaneemu občinskemu uradu.

Ponudbe, ktere morajo biti kolekovane s kolekom za jedno krono, doposlati je zapečaten z napisom: „Ponudba za prevzetje gradbe vodovoda za Vrhniko.“

Ponudbi mora biti tudi dodana izrečena izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5 % stavbenih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurznij ceni.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so na ogled pri občinskem uradu na Vrhniku

Občinski urad na Vrhniku

dné 10. julija 1903.

Gabrijel Viktor Jelovšek m. p.

župan.